

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

1 Vtrum prudentia sit in voluntate, vel in ratione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

QVAESTIO XLVII.

De prudentia secundum se, in sexdecim articulis diuisa.

ONSEQUENTER post uirtutes theologicas primo considerandum est circa uirtutes cardinales de prudentia. Et primo, de prudentia secundum se. secundo, de partibus eius: tertio, de dono ei correspondente: quarto, de uitiis oppositis: quinto, de preceptis ad hoc pertinentibus. CIRCA primum quatuor sunt sexdecim.

Primo, Vtrum prudentia sit in uoluntate, uel in ratione.

Secundo, Si est in ratione, vtrum in practica tantum, uel etiam in speculatiua.

Tertio, Vtrum sit cognoscitiua singularium.

Quarto, Vtrum sit uirtus.

Quinto, Vtrum sit uirtus specialis.

Sexto, Vtrum praesit ut finem uirtutibus moralibus.

Septimo, vtrum constituat medium in eis.

Octaui, Vtrum precipere sit proprius actus eius.

Nono, Vtrum sollicitudo, uel uigilantia pertineat ad prudentiam.

Decimo, Vtrum prudentia se extendat ad regimen multitudinis.

Vndecimo, Vtrum prudentia, quae est respectu boni proprii, sit eadem specie cum ea, quae se extendit ad bonum commune.

Duodecimo, Vtrum prudentia sit in subditis, an solum in principibus.

Tertiodecimo, Vtrum inueniatur in malis.

Quartodecimo, Vtrum inueniatur in omnibus bonis.

Quintodecimo, Vtrum in sit nobis a natura.

Sextodecimo, Vtrum perdat per obliuionem.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum prudentia sit in ui cognoscitiua, an in appetitiua.

AD PRIMUM sic procedit: Videtur, quod prudentia non sit in ui cognoscitiua, sed in ui appetitiua. Dicitur enim in libro de moribus Ecclesie, Prudentia est amor, ea, quibus adiuuatur ab eis quibus impeditur, sagaciter eligens: sed amor non est in ui cognoscitiua, sed in appetitiua. ergo prudentia est in ui appetitiua.

Primo, Si cut ex predicta diffinitione apparet, ad prudentiam pertinet eligere sagaciter: sed electio est actus appetitiuae uirtutis, ut supra habitum est. ergo prudentia non est in ui cognoscitiua, sed in ui appetitiua.

Philos. dicit in 6. Ethic. quod in arte quidem uolens peccans, eligibilior est, circa prudentiam autem minus, quemadmodum & circa uirtutes: sed uirtutes morales, de quibus ibi loquitur, sunt in parte appetitiua, ars autem in ratione. ergo prudentia magis est in parte appetitiua, quam in ratione.

SED CONTRA est, quod Augustinus dicit in libro 83. q. Prudentia est cognitio rerum appetendarum, & fugiendarum.

RESPON. Dicendum, quod sicut Isidorus dicit in libro Etymol. prudens dicitur, quasi porro uidentis. Peripetia n. est, & incertorum uider casus: uisio autem non est uirtutis appetitiuae, sed cognoscitiuae. Vnde manifestum est, quod prudentia directe pertinet ad uim cognoscitiuam, non autem ad uim sensitiuam: quia per eam cognoscimus solum ea, quae praesentia sunt, & sensibus offeruntur. Cognoscere autem futura ex praesentibus, uel praeteritis, quod pertinet ad prudentiam, proprie rationis est, quia hoc per quandam collationem agitur. Vnde relinquatur quod prudentia proprie sit in ratione.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod sicut supra dictum est, uoluntas mouet omnes potentias ad suos actus. Primus autem actus appetitiuae uirtutis est amor, ut supra dictum est. Sic ergo prudentia dicitur esse amor non quod essentialiter, sed in quantum amor mouet ad actum prudentiae. Vnde & postea subdit Augustinus, quod prudentia est amor boni discernens ea, quibus adiuuet ad redendum Deum ab his, quibus impedi potest. Dicitur autem amor discernere, in quantum mouet rationem ad discernendum.

AD SECUNDUM dicendum, quod prudens considerat ea, quae sunt procul, in quantum ordinatur ad adiudandum, uel impediendum ea, quae sunt praesentia, ut agenda. Vnde patet, quod ea quae considerat prudentia, ordinantur ad alia sicut ad finem: eorum autem quae sunt ad finem, est consilium in ratione, & electio in appetitu, quorum duorum consilium magis proprie pertinet ad prudentiam, dicitur enim Philosophus in 6. Ethic. quod prudens est bene consiliatus uis.

Sed quia electio praesupponit consilium: est enim appetitus praesens, ut dicitur in 3. Ethic. ideo etiam eligere, potest attribui prudentiae consequenter, in quantum, scilicet electionem per consilium dirigit.

AD TERTIUM dicendum, quod laus prudentiae non consistit in sola consideratione, sed in applicatione ad opus, quod est finis practice rationis. Et ideo si in hoc defectus accidat, maxime est contrarium prudentiae: quia sicut finis est potissimus in unoquoque, ita & defectus, qui est circa finem, est pessimus: unde ibidem Philosophus subdit, quod prudentia non est solum cum ratione, sicut ars. Hec enim ut dictum est, applicationem ad opus, quod fit per uoluntatem.

ARTICVLVS II.

Vtrum prudentia pertineat solum ad rationem practicam, an etiam ad speculatiuam.

AD SECUNDUM sic proceditur. Vtrum prudentia non solum pertineat ad rationem practicam, sed etiam ad speculatiuam. Dicitur enim Proverbia. Sapientia est uiro prudentia: sed sapientia secunda secunda dicitur Thomae.

est boni & mali, sed boni tantum. Haec enim claudit in sua ratione determinatum appetitum ad bonum: illa autem non: sed ut ex parte rationis est susceptiua.

Philos. dicit in 6. Ethic. quod in arte quidem uolens peccans, eligibilior est, circa prudentiam autem minus, quemadmodum & circa uirtutes: sed uirtutes morales, de quibus ibi loquitur, sunt in parte appetitiua, ars autem in ratione. ergo prudentia magis est in parte appetitiua, quam in ratione.

SED CONTRA est, quod Augustinus dicit in libro 83. q. Prudentia est cognitio rerum appetendarum, & fugiendarum.

RESPON. Dicendum, quod sicut Isidorus dicit in libro Etymol. prudens dicitur, quasi porro uidentis. Peripetia n. est, & incertorum uider casus: uisio autem non est uirtutis appetitiuae, sed cognoscitiuae. Vnde manifestum est, quod prudentia directe pertinet ad uim cognoscitiuam, non autem ad uim sensitiuam: quia per eam cognoscimus solum ea, quae praesentia sunt, & sensibus offeruntur. Cognoscere autem futura ex praesentibus, uel praeteritis, quod pertinet ad prudentiam, proprie rationis est, quia hoc per quandam collationem agitur. Vnde relinquatur quod prudentia proprie sit in ratione.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod sicut supra dictum est, uoluntas mouet omnes potentias ad suos actus. Primus autem actus appetitiuae uirtutis est amor, ut supra dictum est. Sic ergo prudentia dicitur esse amor non quod essentialiter, sed in quantum amor mouet ad actum prudentiae. Vnde & postea subdit Augustinus, quod prudentia est amor boni discernens ea, quibus adiuuet ad redendum Deum ab his, quibus impedi potest. Dicitur autem amor discernere, in quantum mouet rationem ad discernendum.

AD SECUNDUM dicendum, quod prudens considerat ea, quae sunt procul, in quantum ordinatur ad adiudandum, uel impediendum ea, quae sunt praesentia, ut agenda. Vnde patet, quod ea quae considerat prudentia, ordinantur ad alia sicut ad finem: eorum autem quae sunt ad finem, est consilium in ratione, & electio in appetitu, quorum duorum consilium magis proprie pertinet ad prudentiam, dicitur enim Philosophus in 6. Ethic. quod prudens est bene consiliatus uis.

Sed quia electio praesupponit consilium: est enim appetitus praesens, ut dicitur in 3. Ethic. ideo etiam eligere, potest attribui prudentiae consequenter, in quantum, scilicet electionem per consilium dirigit.

AD TERTIUM dicendum, quod laus prudentiae non consistit in sola consideratione, sed in applicatione ad opus, quod est finis practice rationis. Et ideo si in hoc defectus accidat, maxime est contrarium prudentiae: quia sicut finis est potissimus in unoquoque, ita & defectus, qui est circa finem, est pessimus: unde ibidem Philosophus subdit, quod prudentia non est solum cum ratione, sicut ars. Hec enim ut dictum est, applicationem ad opus, quod fit per uoluntatem.

Super quasi, quadra gesima septima articulum secundum.

In articulo in ratione ad secundum, nota Nouit, quod actus speculationis potest referri ad res, circa quas ueritur, si obiectum, enim uariabilis, & premiffas, conclusiones, discursus a tali re in talem, P ut

Lib. 83. q. 61. tom. 4.

Li. 10. c. 15. in capit. Prudens, i. primo.

Li. 2. q. 82. artic. 4.

Li. 2. q. 35. artic. 2. & 3. Eodem li. & ca. citatis in argum.

Li. 6. c. 5. tom. 5.

Li. 3. c. 4. circa fi. co. 5.

In ista solutione & 1. 2. q. 37. artic. 4.